

Azərbaycan Respublikasında yetkinlik yaşına çatmayanlar tərəfindən törədilən cinayət işləri üzrə istintaq təcrübəsinin beynəlxalq hüquqi normalara uyğunluğu

Azərbaycan Respublikası dünyada müxtəlif dövlətlərdən ibarət beynəlxalq təşkilatların üzvü olmaqla insan hüquq və azadlıqlarının təminatçısı olan bir çox konvensiyalara qoşulmuşdur. Respublikamızın belə bir təşkilatların üzvü olması onu həmin təşkilat tərəfindən qəbul olunan beynəlxalq standartların, qərarların və həyata keçirilən proqramların tələblərinə riayət etməyə və beynəlxalq hüququn normalarına uyğun milli qanunvericilik sistemini formalaşdırmasına yönəldir. Digər dövlətlər kimi Azərbaycan Respublikası da dövlətin qanunlarının beynəlxalq hüquqa uyğunluğunu təmin etmək məqsədilə bir çox sahələrdə islahatlar aparmışdır. Həmin islahatların keçirilməsini zəruri edən sahələrdən biri də yetkinlik yaşına çatmayanların hüquqlarıdır.

Uşaqların yeni yetkinlik yaşına çatmayanların hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı bir neçə beynəlxalq sənəd vardır ki, onlara İnsan Hüquqları Haqqında Ümumi Bəyannamə, "Mülki və Siyasi hüquqlar haqqında" Beynəlxalq Pakt, "Qadınlara münasibətdə bütün növ ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılması haqqında" Konvensiya, BMT-nin "Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiya"sı ("UHK" və ya "Konvensiya"), BMT-nin "Yuvenal Ədliyyənin İdarə Olunması üzrə Standart Minimum Qaydaları" ("Pekin Qaydaları", BMT-nin 40/33 sayılı Qətnaməsi), BMT-nin "Azadlıqdan Məhrum Edilmiş Uşaqların Müdafiəsi haqqında Qaydaları" dır. Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiya xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycan Respublikası 1992-ci ildə bu qabaqcıl sənədə qeyd-şərtsiz tərəfdaş olmuşdur və həmin sənədin müddəaları Azərbaycan dövləti üçün məcburi hüquqi xarakterə malikdir. Sözügedən sənədə əsasən Azərbaycan Respublikasından tələb olunur ki, onun milli qanunvericilik rejiminin qeyd olunan sənəddə təsbit olunmuş hüquq və vəzifələrə uyğun olmasını və ədliyyəyə ədalətli, səmərəli və çevik çıxışa təminat verən düzgün və səmərəli qanunvericilik və inzibati prosedurların qəbul olunması, habelə digər müvafiq tədbirlərin görülməsini təmin etsin.

Mövzunun əsasını təşkil edən yetkinlik yaşına çatmayanlar Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 84-cü maddəsinə əsasən cinayət törədərkən on dörd yaş tamam olmuş, lakin on səkkiz yaşına çatmayan şəxslər hesab olunur.

"Uşaq" anlayışına gəldikdə isə, bu termin milli qanunvericilikdə tətbiq olunan "yetkinlik yaşına çatmayanlar" termini ilə eyniyyət təşkil edir.

Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiya xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycan Respublikası 1992-ci

ildə bu qabaqcıl sənədə qeyd-şərtsiz Tərəf Dövlət olmuşdur və həmin sənədin müddəaları Azərbaycan dövləti üçün məcburi hüquqi xarakterə malikdir. Sözügedən sənədə əsasən Azərbaycan Respublikasından tələb olunur ki, onun milli qanunvericilik rejiminin qeyd olunan sənəddə təsbit olunmuş hüquq və vəzifələrə uyğun olmasını və ədliyyəyə ədalətli, səmərəli və çevik çıxışa təminat verən düzgün və səmərəli qanunvericilik və inzibati prosedurların qəbul olunması, habelə digər müvafiq tədbirlərin görülməsini təmin etsin.

Cinayət və inzibati hüquq sahəsi üzrə uşaqların hüquqları əsasən BMT-nin Uşaq Hüquqları Konvensiyasında (bundan sonra "Konvensiya" və ya "UHK") öz əksini tapmışdır. Həmin Konvensiyanın 37 və 40-cı maddələri xüsusi olaraq cinayət prosesinə şübhəli şəxs, təqsirləndirilən şəxs, zərərçəkmiş və şahid qismində cəlb edilmiş yetkinlik yaşına çatmayanların təmin edilməli olduğu və üzv dövlətlərin üzərinə öhdəlik kimi qoyulmuş ən əsas hüquq və prinsipləri müəyyən edir. Konvensiyanın 39-cu maddəsi əlavə olaraq hər hansı formada təhqirə, etinasızlığa, istismara və zorakılığa məruz qalan uşaqlara yardım edilməsi üçün müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir.

Qeyd olunan Konvensiyanın 2-ci maddəsində tələb kimi müəyyən edilmişdir ki, "İştirakçı dövlətlər uşağın, onun valideynlərinin və ya qanuni qəyyumlarının irqindən, dərisinin rəngindən, cinsindən, dilindən, dinindən, siyasi və ya digər əqidələrindən, milli, etnik və ya sosial mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, səhətdən və doğum şəraitindən və ya hər hansı başqa hallardan asılı olmayaraq, heç bir ayrı-seçkiliyə yol vermədən, onların yurisdiksiyası daxilində hər bir uşaq üçün bu Konvensiyada nəzərdə tutulan bütün hüquqlara hörmət bəsləyir və onları təmin edirlər.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 25-ci maddəsinə əsasən, hər kəs qanun və məhkəmə qarşısında bərabərdir. Bundan əlavə, "Uşaq Hüquqları haqqında" Qanunun 6-cı maddəsinə əsasən bütün uşaqlar bərabər hüquqlara malikdirlər və uşaqların, onların valideynlərinin və ya onları əvəz edən şəxslərin sosial və əmlak vəziyyətindən, sağlamlığından, irqi və milli mənsubiyyətindən, dilindən, təhsilindən, dinindən, siyasi baxışlarından, yaşayış yerindən asılı olmayaraq uşaqlar ayrı-seçkiliyə məruz qala bilməzlər.

"Uşaq Hüquqları haqqında" Qanuna əsasən tələb olunur ki, yaşı 18-dən az olan hər hansı şəxsin tutulması və ya həbs olunması yalnız qanuni olaraq və

istisna hallarda həyata keçirilməli və uşağın valideynləri bu barədə dərhal məlumatlandırılmalıdır. Valideynlərin təxirəsalınmadan məlumatlandırılması ilə bağlı vəzifə həmçinin Cinayət Prosesual Məcəllədə öz əksini tapmışdır.

Cinayət Prosesual Məcəllə təsbit edir ki, cinayət törətməkdə ittiham olunan yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərin tutulması "müstəsna hallarda ... və mümkün qədər ən qısa müddətdə tətbiq edilməlidir" və yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin ittiham edildiyi cinayət ağır və xüsusilə ağır cinayət olmadıqda tətbiq edilə bilməz. Ağır cinayətlər dedikdə sanksiyasında yeddi il və ondan daha çox azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulan cinayətlər nəzərdə tutulur. Valideynlərin və ya qanuni nümayəndələrin nəzarəti altına verməklə azad edilmə isə yalnız yetkinlik yaşına çatmayan cinayət törətmiş şəxslər barəsində tətbiq edilən alternativ tədbir növüdür.

Milli qanunvericilikdə bəzi müddələrin olması cəzanın təyin edilməsi mərhələsində müvafiq beynəlxalq standartlarda açıqlanmış sözügedən prinsipin müəyyən dərəcədə əks olunduğunu göstərir. Belə ki, Cinayət Məcəlləsinin 59.2.-ci maddəsinə əsasən cinayətin yetkinlik yaşına çatmayan şəxs tərəfindən törədilməsi yüngülləşdirici hal hesab olunur ki, nəticə etibarlı ilə sonda həmin şəxsə təyin edilən cəzanın daha az müddətdə olmasına birbaşa təsir göstərir. Bundan əlavə, CM-nin 85.4-cü maddəsində qeyd olunur ki, yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərə azadlıqdan məhrumetmə cəzası 10 ildən artıq olmamaq şərti ilə təyin edilir. Bu da öz növbəsində yetkinlik yaşına çatmış şəxslərə maksimum 15 ilədək təyin edilən eyni cəzanın müddətinə nisbətə əhəmiyyətli dərəcədə az müddətdir, Cinayət törətməkdə ittiham olunan uşaq "ağlabatan" müddət ərzində məhkəmə qarşısına çıxarılmalı və hər hansı gecikmələrə yol verilməməlidir.

AR CPM-in 434.2-ci maddəsində göstərilmişdir ki, "Yetkinlik yaşına çatmayan şəxs barəsində həbs qətimkan tədbirinin müstəsna tədbir kimi və mümkün qədər qısa müddət ərzində tətbiq edilməsinə yol verilir".

Cinayət Prosesual Məcəllənin 433.2-ci maddəsinə əsasən "yetkinlik yaşına çatmayan şəxs tutulduqda hakim onun azad edilib-edilməməsi məsələsinə dərhal baxmalıdır".

Cinayət Prosesual Məcəllədə nəzərdə tutulmuşdur ki, "Yetkinlik yaşına çatmayan şəxs barəsində ibtidai istintaq imkan daxilində müvafiq ibtidai istintaq orqanlarının xüsusi bölmələri və ya yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərlə müvafiq iş təcrübəsinə malik olan şəxslər tərəfindən aparılmalıdır". İstintaq işi yekunlaşdırdıqdan sonra iş məhkəməyə göndərilir və orada yekun qərar çıxarılır. Qeyd olunan prosedur cinayət törətmiş yetkinlik yaşına çatmayan şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb etmə yaşına çatdıqda həyata ke-

çirilir. Əgər şəxsin yaşı cinayət məsuliyyətinə cəlb etməyə imkan verən yaş həddindən (14 yaşdan) azdırsa bu zaman onun barəsində iş cinayət təqibini həyata keçirən təhqiqat və ya istintaq orqanı müvafiq materialları topladıqdan sonra şəxslərin qapalı tipli xüsusi təlim-tərbiyə müəssisələrinə göndərilməsi məqsədilə cinayət prosesini həyata keçirən orqan tərəfindən 3 gün müddətində yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyaya göndərilir. Komissiya isə müvafiq materiallarla tanış olduqdan sonra materialları müvafiq yer üzrə birinci instansiya məhkəməsinə göndərir. İnzibati xəta törətmiş yetkinlik yaşına çatmayan şəxslər barəsində müvafiq materiallar da qərarın qəbul olunması üçün Komissiyaya göndərilir.

Xüsusilə qeyd edilməlidir ki, cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmaq üçün yaş həddi üzrə yetkinlik yaşına çatmayanlar cinayət qanunvericiliyinə əsasən qanunvericiliyə əsasən iki qrupa bölünür; a) cinayət törətdiyi zaman 14 yaş tamam olmuş lakin 16 yaşına çatmamış şəxslər; b) cinayət törətdiyi zaman yaşı 16-dan çox olan lakin, 18 yaşına çatmamış şəxslər.

Yuxarıda nəzərdə tutulmuş yaşa görə bölgü əsas beynəlxalq sənədlərə və Avropa standartlarına uyğundur. Milli qanunvericilik eyni zamanda BMT-nin Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiyasında nəzərdə tutulmuş olan (Maddə 40, bənd 3, yarım bənd (a) standartına uyğundur ki, bu standart əsasən iştirakçı dövlətlər cinayət qanunvericiliyini pozmuş uşaqlar barəsində elə minimum yaş həddi müəyyən etməlidirlər ki, bu həddən aşağı yaşda uşaqlar cinayət qanunvericiliyini pozmağa qadir sayılmırlar.

Belə ki, 16 yaş cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmağa imkan verən yaş həddidir. 18 yaş isə şəxsin artıq böyük hesab olunması üçün əsas verən yaş həddidir. 16 və ya 17 yaş tamam olmuş şəxslər Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş istənilən cinayət əməlinin törədilməsinə görə cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilərlər. Yaşı 14 və ya 15 olan şəxslər isə yalnız Cinayət Məcəlləsinin 20.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş olan və qəsdən adam öldürmə, qəsdən sağlamlığa az ağır və ya ağır zərər vurma, adam oğurlama, zorlama, seksual xarakterli zorakılıq hərəkətləri, oğurluq, soyğunçuluq, quldurluq, hədə-qorxu ilə tələb etmə, talama məqsədi olmadan qanunsuz olaraq avtomobil və ya başqa nəqliyyat vasitəsi ələ keçirmə, ağırlaşdırıcı hallarda əmlakı qəsdən məhv etmə və ya zədələmə, terrorçuluq, adamları girov götürmə, ağırlaşdırıcı hallarda xuliqanlıq, odlu silahı, döyüş sursatı, partlayıcı maddələri və qurğuları talamaq və ya hədə-qorxu ilə tələb etmək, narkotik vasitələri və ya psixotrop maddələri talamaq və ya hədə-qorxu ilə tələb etmək kimi cinayət əməlləri daxil olan ictimai təhlükəli əməlləri törətdikdə cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilərlər.

Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının

müdafiəsi üzrə komissiyalar haqqında Əsasnamə yaşı 14-dən az olan cinayət törətmiş şəxslərə habelə Cinayət Məcəlləsinin 20.2-ci maddəsində sadalanan ağır cinayətlərdən başqa cinayət törətmiş uşaqlara şamil edilir. Bu Əsasnamədə nəzərdə tutulmuş olan bəzi müddəalar "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığının və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında" Qanunda da öz əksini tapmışdır. Qanunun 5(21)-ci maddəsinə əsasən Komissiyaya səlahiyyət verilir ki, cinayət məsuliyyətinə cəlb etməyə imkan verən yaş həddindən aşağı olan "cinayət törətmiş yetkinlik yaşına çatmayanlar haqqında müvafiq dövlət orqanlarından (məsələn: polis) təqdim edilmiş materiallara baxsın". Komissiyaların həmçinin, qanuna riayət ruhunun təbliği və yeni cinayətlərin qarşısının alınması məqsədi ilə "təbiiyət xarakterli tədbirlər" tətbiq etmək imkanı da vardır. Xəbərdarlıq, valideynlərin nəzarəti altına vermə kimi qeyd olunan belə tədbirlərin bəziləri azadlıqdan məhrum etmə xarakterinə malik olmayan tədbirlərdir.

Cinayət Prosesual Məcəllənin 432.3-cü maddəsində qeyd edilmişdir ki, "İbtidai istintaq zamanı yetkinlik yaşına çatmayan şəxslə müstəntiq arasında əlaqələr cinayət işinin hallarının lazımi qaydada nəzərə alınması, yetkinlik yaşına çatmayan şəxsə hörmətlə yanaşılması, yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin rifahına kömək edilməsi və ona ziyan vurulmasına yol verilməməsi şərtilə həyata keçirilir", Məcəllədə uşaqla ləyaqət və mənlilik hissələrinin inkişafına kömək edən, onda insan hüquqlarına və başqalarının əsas azadlıqlarına hörmət hissini möhkəmləndirən və bu zaman uşağın yaşını və onun reinteqrasiyasına və cəmiyyətdə faydalı rol oynamasına kömək göstərilməsinin arzu edildiyini özündə əks etdirən bir hüquq normasıdır.

Cinayət Prosesual Məcəllədə qeyd olunan müddəə Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiyasının tələblərinə tam uyğundur. Belə ki konvensiyanın 40.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuşdur ki, "İştirakçı dövlətlər cinayət qanunvericiliyini pozmuş hesab edilən, onu pozmaqda təqsirləndirilən və ya təqsirli saydan hər bir uşağın onunla elə bir rəftar hüququnu tanıyırlar ki, belə rəftar uşağda ləyaqət və mənlilik hissələrinin inkişafına kömək edir, uşağda insan hüquqlarına və başqalarının əsas azadlıqlarına hörmət hissini möhkəmləndirir və bu zaman uşağın yaşını və onun reinteqrasiyasına və cəmiyyətdə faydalı rol oynamasına kömək göstərilməsinin arzu edildiyini nəzərə alır".

İrəli sürülən ittihamlar barədə yetkinlik yaşına çatmayanın məlumatlandırılması hüququ :

Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiyasının Konvensiyanın 40.2(2)-ci maddəsində yetkinlik yaşına çatmayanın iki növ hüququnun təmin olunması nəzərdə tutulmuşdur. Onlardan birinci qrup "şəxsə qarşı

irəli sürülən ittihamlar barədə ona dərhal və bilavasitə və ya valideynləri, qanuni nümayəndələri vasitəsilə məlumat verilməsi" hüququdur. Bu hüquq Cinayət Prosesual Məcəllənin 432.4.1-ci maddəsində təsbit olunmuşdur.

Cinayət Prosesual Məcəllənin 224.2-ci maddəsinə əsasən yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin şəxsiyyətini müəyyən etdikdən sonra müstəntiq ona təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməsi haqqında qərarı elan edir və elan edilən ittihamın mahiyyətini izah etməlidir. Bundan sonra, şəxsə ittihamın elan edilməsi təqsirləndirilən şəxsin və müstəntiqin imzaları ilə qərarda təsdiq edilməlidir. Habelə, 224.3.-cü maddəyə əsasən ittihamı elan etdikdən sonra müstəntiq təqsirləndirilən şəxsə onun bu Məcəllənin 91-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hüquq və vəzifələrini izah etməlidir. Məcəllə təqsirləndirilən şəxslə hörmətlə davranılması, ittiham barədə məlumatlandırılmaq, susmaq və istintaqın məxfiliyi hüququnu təmin edir.

Müstəntiq yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməsi haqqında qərarla onu tanıy edərkən yalnız qərarda həmin şəxsə imza atdırmaqla kifayətlənməməli, eləcədə CPM-in 91-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hüquq və vəzifələri barədə ona bildiriş təqdim etməklə həmin hüquqların və vəzifələrin mahiyyətini yetkinlik yaşına çatmayan həmin şəxslərə tam və ətraflı izah etməlidir. Təbiidir ki, belə halların qarşısının alınması üçün yetkinlik yaşına çatmayan şəxsə ittiham elan edilərkən onun müdafiəçisinin iştirakını qanunvericilik məcburi hesab etsə də, istintaq orqanının əməkdaşı bununla kifayətlənməməli yetkinlik yaşına çatmayan şəxsə ittihamın mahiyyətini, onun müvafiq hüquq və vəzifələrinin mahiyyətini tam izah etməlidir. Başqa sözlə desək bu prosedurlar formal olaraq keçirilməməlidir. Nəticədə, yetkinlik yaşına çatmayan şəxs öz müdafiəsini tam effektiv təşkil edə bilməlidir.

Prosesual hüquqlar :

Cinayət Prosesual Məcəllədə təsbit olunur ki, həmin Məcəllədə nəzərdə tutulmuşlardan başqa və insan hüquqlarına uyğun olmayan və xüsusilə də "ədalətli mühakimə olunma hüququna" zidd olan prosesual qaydalar tətbiq edilmir. Məcəllə həmçinin qanunçuluq, təqsirsizlik prezumpsiyası prinsipləri, zəruri olduqda pulsuz hüquqi yardım da daxil olmaqla ixtisaslı hüquqi yardım almaq hüququ, irəli sürülən ittiham barədə məlumat almaq hüququ, özünü və qohumlarını ifşa etməkdə sərbəstlik və sirlərin qorunması hüququ kimi təməl cinayət prosesual prinsipləri müəyyən edir.

Yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərlə bağlı tətbiq edilən xüsusi müddəalar Cinayət Prosesual Məcəllənin

müvafiq X bölməsinin L fəslində öz əksini tapır. Belə müddəalardan birində qeyd edilir ki, yetkinlik yaşına çatmayan şəxs barəsində cinayət işi üzrə icraat "hər hansı bir gecikdirməyə yol verilmədən". 16 yaşınadək və əqli cəhətdən zəiflik əlamətləri olan yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin iştirakı ilə istintaq hərəkətlərinin aparılmasında müstəntiq müəllim və ya psixoloqun iştirakını təmin etməlidir. Bundan əlavə, yetkinlik yaşına çatmayan şəxs barəsində məhkəmə baxışı da daxil olmaqla, bütün cinayət prosesi dövründə iş üzrə onun müdafiəçisinin iştirakı məcburidir. Yetkinlik yaşına çatmayan şəxs barəsində cinayət işinin məhkəmə baxışında yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin valideynləri və ya digər qanuni nümayəndələri iştirak etmək hüququna malikdirlər lakin, yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin mənafeyi naminə məhkəmə özünün əsaslandırılmış qərarı ilə həmin şəxslərin məhkəmə baxışında iştirakını tələb edə və ya "yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin mənafevləri üçün zəruri olduğunu güman etməyə əsaslar olduqda", valideynlərin və ya digər qanuni nümayəndələrin iştirakından imtina edə bilər (Cinayət Prosesual Məcəllənin 435.3-cü maddəsi).

Cinayət Prosesual Qanunvericiliyinə uyğun olaraq valideynlər onların uşaqları həbs olunduğu halda dərhal məlumatlandırılmalı və uşaq dindirilən zaman onların valideynləri, qanuni nümayəndələri və ya digər müvafiq böyükklər dindirmədə iştirak etməlidirlər. Valideynin iştirakı olmadan uşağın deyilənləri həm məzmun baxımından həm də dil baxımından anlamasını təmin etmək çətindir. Dindirmədə iştirak edən böyük uşağa öz fikrini aydın şəkildə ifadə etməkdə köməklik göstərə bilər.

Hüquqi yardım və köməklik :

UHK-nin 37-ci maddəsi qeyd edir ki, hər bir uşaq həbs edildikdən sonra ləngidilmədən hüquqi və digər müvafiq yardım almaq hüququna malik olmalıdır. Bundan başqa, Pekin Qaydalarının 15.1 -ci maddəsində yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin müdafiəçi ilə təmin olunması üçün müraciət etmək hüququ təsbit edilmişdir. Uşaqlar həbs olunmaları anından etibarən, ona qarşı ittihamın irəli sürüldüyü ilkin dinləmələr zamanı və öz müdafiəsinə hazırlaşarkən və həyata keçirərkən hüquqi cəhətdən təmsil olunmalıdırlar.

Cinayət Prosesual Məcəllə cinayət təqibini həyata keçirən üzərinə öhdəlik qoyur ki, onlar dindirilməyə və ya hər hansı digər istintaq hərəkətinə başlamazdan öncə şübhəli və təqsirləndirilən şəxsə onun müdafiəçi və ya qohumu ilə əlaqə yaratmaq hüququna mailk olduğu barədə məlumat versin.

Yetkinlik yaşına çatmayanın cinayət prosesi dövründə müdafiəçisinin iştirakı məcburi xarakter daşıyır və yetkinlik yaşına çatmayan belə müdafiəçidən im-

tina etmə hüququna malik deyildir (Cinayət Prosesual Məcəllənin 92.3.5, 432.2-ci maddəsi). Qanunvericilik eyni zamanada cinayət törətdiyi zaman cinayət məsuliyyətinə cəlb etməyə imkan verən yaş həddinə çatmamış şəxslərin barəsində müvafiq birinci istansiyası məhkəməsində işlərə baxılarkən müdafiəçinin iştirakını məcburi hesab edir. Əgər yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərin müdafiəçiyə ödəniş etməyə maddi imkanı yoxdursa ona dövlət tərəfindən pulsuz müdafiəçi təyin edilir (Cinayət Prosesual Məcəllənin 19.4.4.-cü maddəsi). Analoji müddəalar Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində də öz əksini tapmışdır (IXM-nin 376.1, 376.2 və 177.4-cü maddələri).

Azərbaycan Respublikası Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 431 maddəsinə əsasən Yetkinlik yaşına çatmayan barəsində cinayət işinin imkan daxilində ayrıca icraata ayrılmasının nəzərdə tutulması məhz qanunun qeyd olunan şəxslərə diqqətin vacib olduğunu istintaq orqanını məsuliyyətli olmağa və bu istiqamətdə işlərə həssaslıqla yanaşmağa məcbur edir.

İstifadə olunmuş qanun , ədəbiyyat və sənədlərin siyahısı

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

- 1) Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi.
- 2) Azərbaycan Respublikasının Cinayət Prosesual Məcəlləsi.
- 3) Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsi.
- 4) Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
- 5) Yetkinlik yaşına çatmayanların işləri və hüquqlarının müdafiəsi üzrə komissiyalar haqqında Əsasnamə .
- 6) "Uşaq Hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu .

Beynəlxalq müqavilələr və standartlar

- 1) BMT-nin 1989-cu il Uşaq Hüquqları Haqqında Konvensiyası
- 2) BMT-nin Yuvenal Ədliyyənin İdarə Olunması üzrə Standart Minimum Qaydaları "Pekin Qaydaları" .
- 3) BMT-nin Azadlıqdan Məhrum Edilmiş Uşaqların Müdafiəsi haqqında Qaydaları.
- 4) 1953-cü il "İnsan Hüquqları və Əsas Azadlıqları üzrə Avropa Konvensiyası" .
- 5) BMT-nin Uşaq Hüquqları haqqında Konvensiyasının Uşaq alverinə, uşaq fahişəliyinə və uşaq pornoqrafiyasına dair Fakültativ Protokolu .

Emil Qədimov

Bakı şəhər prokurorluğunun Təşkilat və icraya nəzarət şöbəsinin böyük prokuroru ədliyyə müşaviri

HAZIRDA BİZ ASİYANI AVROPA İLƏ BİRLƏŞDİRƏN ŞƏRQ-QƏRB DƏHLİZİNİN TƏRKİB HISSƏSİ OLACAQ “ZƏNGƏZUR NƏQLİYYAT DƏHLİZİ” ÜZƏRİNDƏ ÇALIŞIRIQ.

Bu dəhliz Azərbaycana Avrasiyanın nəqliyyat və logistika mərkəzi kimi mövqeyini gücləndirməyə imkan verəcək. Asiya və Sakit okean hövzəsindən olan tərəfdaş ölkələri bu regional layihənin potensialını nəzərdən keçirməyə dəvət edirik.

İLHAM
ƏLİYEV
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ

 PresidentIlhamAliyev

 azpresident

 presidentaz

 presidentaz